Reprezentanții clerului – parte componentă a elitei intelectuale basarabene

Victoria MEREACRE

Elitele constituie un fenomen natural, tipic pentru fiecare societate, iar membrii elitei sunt oameni înzestrați cu calități deosebite care îi plasează în vârful piramidei sociale și îi diferențiază de reprezentanții maselor. În ceea ce privește intelectualii, rolul acestora în cadrul societății este în aceeași măsură o mare responsabilitate, dar și o vocație morală. Făcând o retrospectivă putem afirma că fiecare societate și-a creat propria elită intelectuală, iar formarea și dezvoltarea intelectualilor în Europa a fost determinată de specificul dezvoltării unui sau altui stat și de întregul curs de modernizare.

Controverse apar de asemenea atunci când încercăm să evidențiem un profil al intelectualului basarabean. În monografia sa dedicată studiului procesului de constituire a intelectualității moldovenești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea, istoricul A.I Babin lansează ideea că un factor important în acest sens îl constituie studiile, respectiv el include în categoria intelectualilor reprezentanți ai societății basarabene care au obținut cel puțin studii medii. Pe de altă parte, Laurie Manchester, vine cu o concepție destul de interesantă legată de intelectualitate (intelligentsia), identitatea națională, dar și rolul jucat de reprezentanții clerului ca parte componentă a elitei intelectuale în Imperiul Rus.

Astfel, în contextul ideii enunțate cu privire la rolul educației în procesul de constituire a intelectualității, precum și analizând documentele de arhivă ce conțin liste ale elevilor din rândul autohtonilor care au mers să-și facă studiile în instituțiile de învățământ deschise pe teritoriul Basarabiei, precum și în instituțiile de învățământ din străinătate, vom regăsi un număr considerabil de copii din familiile reprezentanților clerului. În plus mulți din copii de preoți își făcea studiile în familie.

Fie că au ales să meargă pe urmele părinților sau au ales activități din sfera laică, este important să analizăm în ce măsură acești reprezentanți ai clerului au jucat un rol semnificativ în viața societății basarabene de la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea.